

اثربخشی کمیته حسابرسی و ضعف در کنترل‌های داخلی: آیا جنسیت اعضای کمیته حسابرسی اهمیت دارد؟

■ محمد خراشادی^۱

■ محمدعلی مرادی^۲

■ علی پایان^۳

تاریخ دریافت: ۹۸/۵/۳۰

تاریخ پذیرش: ۹۸/۱۱/۱۵

چکیده:

مطابق با تئوری جنسیت، زنان سهم قابل توجهی در افزایش عملکرد شرکت و نظارت بر مدیریت دارند. این مطالعه بررسی می‌کند که آیا جنسیت اعضای کمیته حسابرسی به‌عنوان یکی از عوامل اثربخشی کمیته حسابرسی با ضعف در کنترل‌های داخلی در ارتباط است یا خیر؟ مطالعه حاضر از مدل رگرسیون لجستیک و اطلاعات مربوط به ۶۶۲ مشاهده سال-شرکت در بورس اوراق بهادار تهران، طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۶ استفاده می‌کند. علاوه بر این، اعتبار نتایج پژوهش با کنترل مسائل درون زایی (با استفاده از روش‌های تأخیر متغیر مستقل و متغیرهای ابزاری) مورد بررسی قرار می‌گیرد. نتایج پژوهش بعد از کنترل سایر عوامل مرتبط با ضعف در کنترل‌های داخلی، نشان می‌دهد که حضور حداقل یک زن در کمیته حسابرسی با کاهش ضعف در کنترل‌های داخلی در ارتباط است. این نتیجه با کنترل مسائل درون زایی و به‌کارگیری معیارهای جایگزین تنوع جنسیتی نیز مورد تأیید قرار گرفت. این مطالعه برای اولین بار شواهدی در رابطه با جنسیت اعضای کمیته حسابرسی و ضعف در کنترل‌های داخلی در بازارهای نوظهور فراهم می‌کند و به بسط ادبیات در این زمینه کمک می‌نماید. علاوه بر این، شواهد این مطالعه برای ناظران و سیاست‌گذاران در ایران مناسب است و علامت مثبتی به آنها در خصوص توصیه یا الزامی نمودن تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و زیرگروه‌های آن مانند کمیته حسابرسی می‌دهد.

کلیدواژه‌ها: تنوع جنسیتی، کمیته حسابرسی، حاکمیت شرکتی، ضعف در کنترل‌های داخلی.

۱. دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. ایمیل: Mkhorashadi@tvu.ac.ir

۲. استادیار، گروه حسابداری، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران (نویسنده مسئول، M_ali_moradi@yahoo.com)

۳. استادیار، گروه ریاضی، دانشکده علوم پایه، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران. ایمیل: Payan_iauz@yahoo.com

۱. مقدمه

کنترل‌های داخلی مجموعه‌ای از مکانیزم‌های طراحی شده به منظور تحریک و انگیزش یک فرد یا گروه در جهت دستیابی به اهداف مورد نظر می‌باشد (کی‌رش^۱، ۲۰۰۲). بر اساس تعریف کمیته سازمان‌های پشتیبان مالی کمیسیون تردوی (کوزو) کنترل داخلی فرآیندی است که با مشارکت هیئت‌مدیره، مدیریت و دیگر کارکنان واحد تجاری به منظور کسب اطمینان معقول در خصوص دستیابی به اهداف عملیاتی، گزارشگری و رعایت طراحی شده است (مولر^۲، ۲۰۱۴؛ ابراهیمی کردلر، حسن بیگی، غواصی کناری، ۱۳۹۷). در این راستا، نقش کمیته حسابرسی در نظارت بر کنترل‌های داخلی از مدت‌ها پیش مورد تأکید قرار گرفته است. برای مثال، کمیسیون بورس اوراق بهادار^۳ (۱۹۷۹) بر اهمیت کمیته حسابرسی در کمک به هیئت‌مدیره برای انجام مسئولیت‌های نظارتی خود در رابطه با صدور گزارش‌های مالی حسابداری و وظایف کنترلی تأکید دارد. مطالعات متعدد نیز نشان دادند که اعضای کمیته حسابرسی، نظارت بر کنترل‌های داخلی را از وظایف خود می‌دانند (دزورت^۴، ۱۹۹۷) و کمیته حسابرسی اثربخشی می‌تواند منجر به افزایش کیفیت کنترل‌های داخلی شود (کریشنن^۵، ۲۰۰۵؛ ژانگ، ژو و ژو^۶، ۲۰۰۷).

برخی ویژگی‌های کمیته حسابرسی مانند تخصص مالی و استقلال برای افزایش اثربخشی کمیته حسابرسی حیاتی محسوب می‌شوند (کلین^۷، ۲۰۰۲؛ آبوت، پارکر و پترز^۸، ۲۰۰۴؛ کریشنن، ۲۰۰۵). با این حال، اخیراً تنوع جنسیتی در کمیته حسابرسی به‌عنوان یکی از عوامل افزایش اثربخشی آن، مورد توجه قرار گرفته است (ایمانی برندق، عبدی، کاظمی علوم، ۱۳۹۶؛ پارکر، دائو، هوآنگ و یان^۹، ۲۰۱۷؛ آلدامن، هُلیندِل و زیگلمایر^{۱۰}، ۲۰۱۸). ایتونن، میتینن و وهاما^{۱۱} (۲۰۱۰) معتقدند که اعضای زن در کمیته حسابرسی می‌توانند به اثربخشی آن کمک کند و موجب بهبود فعالیتهای نظارتی آن شود. افزون بر این، مدیران زن می‌توانند به کیفیت تصمیمات و افزایش توانایی هیئت‌مدیره در نظارت بر افشا و گزارشات شرکت کمک کنند (آدامز و فریرا^{۱۲}، ۲۰۰۹؛ گول، سرینیدی و انجی^{۱۳}، ۲۰۱۱؛ یسمان و همکاران، ۲۰۱۹) و همچنین بر سطح ریسک‌گریزی، محافظه‌کاری در هنگام اتخاذ تصمیمات و نظارت بر مدیریت تاثیرگذار باشند (تتیرووادی و

1. Kirsch
2. Moeller
3. Securities & Exchange Commission
4. Dezoort
5. Krishnan
6. Zhang, Zhou & Zhou
7. Klein
8. Abbott, Parker & Peters
9. Parker, Dao, Huang & Yan
10. Aldamen, Hollindale & Ziegelmayer
11. Ittonen, Miettinen & Vahamaa
12. Adams & Ferreira
13. Gul, Srinidhi & Ng

هوآنگ^۱، ۲۰۱۱). این ادبیات نشان می‌دهد که حضور اعضای زن در هیئت‌مدیره و زیرگروه‌های آن مانند کمیته حسابرسی تنها یک مسئله برابری جنسیتی نیست، بلکه موضوع حاکمیتی است که باید به آن توجه کافی شود (آدامن و همکاران، ۲۰۱۸).

از دیدگاه تئوری نمایندگی، تفاوت‌های جنسیت ممکن است پویایی گروه کوچک را که منجر به تشکیل اکثریت و اقلیت در گروه می‌شود از بین ببرد و اثربخشی کمیته حسابرسی را کاهش دهد (سولتانا، هرچیندر و واندر^۲، ۲۰۱۴). در مقابل، مخالفان تئوری نمایندگی معتقدند که تنوع جنسیتی در ترکیب کمیته حسابرسی و حضور افراد با تجربه و دارای دیدگاه‌های مختلف، می‌تواند کمیته حسابرسی را در مجموعه وسیعی از موضوعات حسابداری کمک کند و از این رو منجر به کاهش گزارشگری متقلبانانه گردد (گول و همکاران، ۲۰۱۱). پارکر و همکاران (۲۰۱۷) استدلال می‌کنند که اعضای زن در کمیته حسابرسی کنترل‌های داخلی را منتقدانه و کامل‌تر از هم‌تایان مرد ارزیابی می‌کنند. به علاوه، از آنجا که اعضای زن ریسک‌گریزترند (تیترووادی و هوآنگ، ۲۰۱۱)، ناظران بهتری بوده (آدامز و فریرا، ۲۰۰۹) و در مقابل رفتارهای فرصت طلبانه تحمل کمتری دارند (تورن و همکاران، ۲۰۰۳)، منطقی است که انتظار رود شرکت‌های دارای اعضای خانم در هیئت‌مدیره‌ها و زیرگروه‌های آن مانند کمیته حسابرسی تمایل به وجود کنترل‌های داخلی اثربخش در شرکت داشته باشند.

در برخی کشورها (همانند؛ کانادا، سنگاپور و تایلند) و بر اساس قانون، تشکیل کمیته‌های حسابرسی اجباری شده است. همچنین در بسیاری از کشورها، تشکیل کمیته‌های حسابرسی اجباری نیستند، و می‌توانند به صورت داوطلبانه کمیته حسابرسی را تشکیل دهند. در ایران و بر اساس دستورالعمل کنترل‌های داخلی مصوب (۱۳۹۱) شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران ملزم به تشکیل کمیته حسابرسی شدند. لذا با توجه به نو پا بودن کمیته‌های حسابرسی در ایران، این مطالعه به بررسی تأثیر کمیته حسابرسی اثربخش از طریق ویژگی تنوع جنسیتی (ایتونن و همکاران، ۲۰۱۰؛ پارکر و همکاران، ۲۰۱۷؛ آدامن و همکاران، ۲۰۱۸) بر ضعف در کنترل‌های داخلی در شرکت‌های ایرانی می‌پردازد. یافته‌های پژوهش بعد از کنترل سایر عوامل مرتبط با ضعف در کنترل‌های داخلی، نشان می‌دهد که حضور حداقل یک زن در کمیته حسابرسی با کاهش ضعف در کنترل‌های داخلی در ارتباط است. این نتیجه با کنترل مسائل درون‌زایی^۳ نیز مورد تأیید قرار گرفت.

این مطالعه برای اولین بار شواهدی در رابطه با جنسیت اعضای کمیته حسابرسی و ضعف در کنترل‌های داخلی در بازارهای نوظهور و به ویژه ایران فراهم می‌کند و به بسط ادبیات در این زمینه کمک می‌کند. به طور خاص، پارکر و همکاران (۲۰۱۷) رابطه بین حضور زنان در کمیته حسابرسی و افشای ضعف‌های کنترل داخلی در آمریکا را بررسی کردند، که شواهد مربوط به دیگر بازارها با توجه به محیط قانونی، الزامات و ساختارهای راهبری متفاوت به گونه‌ای دقیق قابل

1. Thiruvadi & Huang

2. Soltana, Harjinder & Vander

3. Endogeneity

تعمیم به بازارهای نوظهور مانند ایران نمی‌باشد (نمازی و ابراهیمی، ۱۳۹۵؛ لاری دشت بیاض و اورادی، ۱۳۹۶). علاوه بر این، پژوهش‌های پیشین در ایران تأثیر تنوع جنسیتی هیئت‌مدیره بر ضعف در کنترل‌های داخلی را بررسی کردند (ایمانی برندقی، کاظمی علوم و عبدی، ۱۳۹۷) و این موضوع که آیا حضور زنان در کمیته حسابرسی با کنترل‌های داخلی در ارتباط است، ناشناخته باقی مانده است. اگر چه مدیریت مسئولیت استقرار کنترل‌های داخلی را برعهده دارد، پژوهش‌های پیشین بر نقش اعضای کمیته حسابرسی در نظارت بر کنترل‌های داخلی تأکید کرده‌اند (کریشنن، ۲۰۰۵؛ ژانگ و همکاران، ۲۰۰۷). علاوه بر این، آدامز و فریرا (۲۰۰۹) دریافتند که احتمال پیوستن مدیران زن به کمیته‌های نظارتی از قبیل کمیته حسابرسی بیشتر است. بنابراین، تمرکز بر حضور اعضای زن در کمیته حسابرسی و تأثیر آن بر کنترل‌های داخلی از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد. افزون بر این، شواهد این مطالعه برای ناظران و سیاست‌گذاران در ایران مناسب است و علامت مثبتی به آنها در خصوص توصیه (مانند؛ استرالیا، کانادا و بریتانیا) یا الزامی نمودن (مانند؛ نوروژ، بلژیک و اسپانیا) تنوع جنسیتی در کمیته حسابرسی می‌دهد.

در ادامه ساختار پژوهش حاضر بدین شرح است؛ بخش دوم به بررسی پیشینه و بسط فرضیه پژوهش اختصاص دارد. بخش سوم به تشریح روش‌شناسی پژوهش و به دنبال آن مدل و تعاریف متغیرهای تحقیق می‌پردازد. در بخش چهارم یافته‌های تجربی ارائه می‌شود و در بخش پایانی نیز نتیجه‌گیری بیان خواهد شد.

۲. پیشینه و بسط فرضیه پژوهش کنترل‌های داخلی

کنترل‌های داخلی مجموعه‌ای از اقدامات لازم توسط مدیران برای تأمین اطمینان معقول از اجرای صحیح امور و مطابقت آن با مقررات و سیاست‌های وضع شده می‌باشد تا بتوانند کارایی و سودمندی عملیات را افزایش و به هدف‌های مورد نظر دست یابند. در این راستا، یکی از مهمترین جنبه‌های قانون ساکس^۱ (۲۰۰۲) الزامی شدن ارزیابی سیستم کنترل داخلی حاکم بر گزارشگری مالی توسط مدیریت و حسابرس است که به سرمایه‌گذاران اجازه می‌دهد تا از کیفیت سیستم کنترل داخلی اطلاع پیدا کنند (جی، لئو و کیو^۲، ۲۰۱۷). در این راستا، برخی از کشورها به پیروی از آمریکا، گزارشگری کنترل‌های داخلی را با یک رویه ملایم‌تر دنبال کرده‌اند. در بازار سرمایه ایران و از سال ۱۳۹۰، پیش نویس دستورالعمل کنترل داخلی که اقتباسی از چارچوب کوزو است، توسط بورس اوراق بهادار تهران تهیه و برای نظرخواهی منتشر و در نهایت در سال ۱۳۹۱ تصویب و ابلاغ شد. طبق این دستورالعمل، مدیریت ارشد مسئول ارزیابی اثربخشی کنترل‌های داخلی است و باید در مورد نتایج ارزیابی کنترل داخلی گزارش تهیه کند. حسابرس مستقل شرکت نیز موظف است در خصوص استقرار و بکارگیری سیستم کنترل‌های داخلی مناسب و اثر بخش توسط

1. SOX (Sarbanes-Oxley Act)

2. Ji Lu & Qu

شرکت با توجه به چهار چوب کنترل‌های داخلی اظهار نظر کند.

جی و همکاران (۲۰۱۷) بیان می‌دارند که وجود ضعف در کنترل‌های داخلی می‌تواند به توانایی‌های شرکت برای رسیدن به اهداف مطلوب و همچنین کیفیت گزارشگری مالی ضربه بزند. افزون بر این، ضعف در کنترل‌های داخلی علاوه بر افزایش هزینه‌های نمایندگی بر ریسک حسابرسی، دامنه و حجم رسیدگی‌های حسابرس اثرگذار است و می‌تواند باعث تحمیل هزینه‌های هنگفتی به شرکت شود (حاجی‌ها و همکاران، ۱۳۹۶). پژوهش‌های پیشین نشان دادند که شرکت‌های دارای ضعف در کنترل‌های داخلی، ریسک و فشار مالی بیشتری دارند (دوئل، جی و مک‌وای، ۲۰۰۷؛ اسکایف، کولینز و کینی، ۲۰۰۷). همچنین، ویژگی‌های متعدد شرکتی از قبیل اندازه شرکت، سن، پیچیدگی، سلامت مالی و تغییر حسابرس با ضعف کنترل‌های داخلی در ارتباط است (دوئل و همکاران، ۲۰۰۷؛ اسکایف و همکاران، ۲۰۰۷). این ادبیات همچنین نشان می‌دهد که کیفیت حسابرسی (لوپز، ریچ و اسمیت، ۲۰۱۳)، عملکرد حسابرسان داخلی (مزا و آزلی، ۲۰۱۵)، هیئت‌مدیره‌های مستقل (چن^۵ و همکاران، ۲۰۱۷) و ساختار مالکیت (جی و همکاران، ۲۰۱۵) با کاهش ضعف در کنترل‌های داخلی در ارتباط هستند.

علاوه براین، در تحقیقات داخلی، عوامل مؤثر بر ضعف کنترل‌های داخلی و اثرات آن بررسی شده است. برای مثال، حاجی‌ها و محمدحسین نژاد (۱۳۹۴) نشان دادند که لگاریتم قیمت سهام در تعداد سهام، نسبت موجودی کالا به جمع کل دارایی و زیان با ضعف در کنترل‌های داخلی رابطه مستقیمی دارند. حاجی‌ها و همکاران (۱۳۹۶) دریافتند که بین ضعف در کنترل‌های داخلی و تأخیر گزارش حسابرسی رابطه مثبت با معناداری برقرار است. یافته‌های مهربان‌پور و همکاران (۱۳۹۶) نشان داد که بیش اطمینانی مدیران با نقاط ضعف با اهمیت کنترل‌های داخلی رابطه مثبت و معناداری دارد. فندرسکی و صفری گرایلی (۱۳۹۷) به این نتیجه رسیدند که اثربخشی کنترل داخلی، موجب کاهش ریسک سقوط قیمت سهام شرکت‌ها می‌شود. ابراهیمی کردلر و همکاران (۱۳۹۷) به این نتیجه رسیدند که نقاط ضعف کنترل‌های داخلی بر عملکرد و ارزش بازار شرکت تأثیر منفی دارد. کرمی و همکاران (۱۳۹۷) نشان دادند که کیفیت کنترل‌های داخلی با حداقل‌سازی مالیات همراه است. افزون بر این، حاجی‌ها (۱۳۹۸) دریافت که شرکت‌های دارای راهبرد تجاری اکتشافی ضعف با اهمیت کنترل‌های داخلی در گزارش حسابرسی دارند، اما شرکت‌های با راهبرد تدافعی ضعف کمتری در کنترل‌های داخلی دارند.

اثربخشی کمیته حسابرسی و کنترل‌های داخلی

کمیته حسابرسی از زمان آغاز به کار خود در اوایل دهه ۱۹۴۰ میلادی نقش مهمی در

1. Doyle, Ge & McVay
2. Skaife, Collins & Kinney
3. Lopez, Rich & Smith
4. Mazza & Azzali
5. Chen

اداره امور شرکت‌ها داشته و در دو دهه اخیر، در پی رسوایی شرکت‌های بزرگ (همچون، انرون، ورلداکام و تایکو) اهمیت آن در سایه اهمیت اصول حاکمیت شرکتی افزایش یافته است. از دیدگاه تئوری نمایندگی، کمیته حسابرسی مهم‌ترین نقش را در کاهش مشکلات نمایندگی بازی می‌کند (زهرا و پیرسی^۱، ۱۹۸۹). بر اساس بند ب ماده ۴ دستورالعمل کنترل‌های داخلی سازمان بورس و اوراق بهادار (۱۳۹۱) هیئت‌مدیره ناشران پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران باید کمیته حسابرسی و سایر کمیته‌های تخصصی مورد نیاز را تشکیل داده و تمهیداتی فراهم نماید که با تعامل کمیته‌ها و واحد حسابرسی داخلی، از استقرار و اجرای کنترل‌های داخلی مناسب و اثربخش اطمینان حاصل شود.

اثربخشی کمیته حسابرسی به روش‌های مختلف و در زمینه‌های مختلفی تعریف شده است. برای مثال، کالبرز و فوگارتی^۲ (۱۹۹۳) آن را به‌عنوان "صلاحیتی که با آن کمیته حسابرسی مسئولیت‌های نظارتی مشخص شده‌اش را انجام می‌دهد" تعریف کردند. از طرفی دیگر، ریتنبرگ و نیر^۳ (۱۹۹۳) معتقدند که "یک کمیته حسابرسی اثربخش کمیته‌ای است که مسئولیت‌هایش را بطور کامل انجام دهد". ژانگ و همکاران (۲۰۰۷) بیان می‌کنند که کمیته حسابرسی اثربخش می‌تواند با بررسی فرآیندها و کنترل‌های حسابداری در کنار پرسنل حسابداری و مالی، مستقیماً در نظارت بر کنترل‌های شرکت دخالت کند. وقتی ضعف‌های عمده شناسایی شوند، احتمال اتخاذ یک رویکرد مستقل و گفتگو با حسابرسان داخلی و مستقل پیرامون چگونگی اصلاح ضعف‌های عمده توسط یک کمیته حسابرسی اثربخش بیشتر است. همچنین، با دنبال کردن پیشنهادات برای بهبود کنترل‌های داخلی و نظارت دقیق توسط یک کمیته حسابرسی اثربخش، احتمالاً اصلاح ضعف‌های عمده با سرعت بیشتری صورت می‌پذیرد (ژانگ و همکاران، ۲۰۰۷).

در این راستا، فراتحلیل انجام شده توسط لین و هوآنگ (۲۰۱۰) حاکی از آن است که برخی از ویژگی‌های کمیته حسابرسی موجب افزایش اثربخشی آن می‌شود. این ویژگی‌ها که اغلب مطالعات تجربی نیز بر روی آن‌ها تمرکز داشته‌اند شامل، تخصص مالی، تجربه، استقلال، اندازه، تعداد جلسات و تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی می‌شود. در این راستا، کریشنان (۲۰۰۵) نشان داد که احتمال وجود مشکلات کنترل داخلی در کمیته‌های حسابرسی مستقل و کمیته‌های دارای تخصص مالی به‌طور معناداری کاهش می‌یابد. یافته‌های ژانگ و همکاران (۲۰۰۷) نشان از آن دارد که وجود کمیته‌های حسابرسی دارای متخصصین غیر مالی با ضعف در کنترل‌های داخلی رابطه مثبت و معناداری دارد. هویتاش و هویتاش و بدارد^۴ (۲۰۰۹) به این نتیجه رسیدند که تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی به‌طور معناداری با افشای ضعف‌های با اهمیت در کنترل‌های داخلی مرتبط است.

1. Zahra & Pearce
2. Kalbers & Fogarty
3. Rittenberg & Nair
4. Hoitash, Hoitash & Bedard

ویژگی‌های اعضای زن و تحقیقات مرتبط

موضوع مدیریت زنان همواره توجه روان‌شناسان، جامعه‌شناسان و صاحب‌نظران مدیریت را به خود جلب نموده است. مطابق با تئوری جنسیت^۱، زنان سهم قابل توجهی در موفقیت‌های اقتصادی دارند که شامل کارهای با ارزشی بوده و به رفاه و آسایش انسان‌ها کمک می‌نماید (وارینگ^۲، ۱۹۹۸). پیکره عظیمی از ادبیات به بررسی تفاوت‌های رفتاری، ویژگی‌ها و تصمیم‌گیری برای هر دو جنسیت (زنان و مردان) پرداخته‌اند. این مطالعات نشان می‌دهند که زنان ویژگی‌هایی دارند که مردان ندارند یا سطح این ویژگی‌ها در آنان متفاوت است و این ویژگی‌ها موجب سودرسانی به شرکت به روش‌های مختلف می‌شود. برای مثال، زنان قابلیت‌های ارتباطی بهتری دارند و تمایل بیشتری برای پرسیدن سؤال‌هایی دارند که مردان نمی‌پرسند (کندر، کرامر، اِریکوت^۳، ۲۰۰۸). آن‌ها تصمیم‌گیری و سبک رهبری را بهبود می‌بخشند و توجه بیشتری به مسائل کیفی از قبیل مسئولیت‌پذیری اجتماعی و انسان‌دوستی (هافسی و تورگت^۴، ۲۰۱۳) دارند. علاوه بر این، نظارت هیئت‌مدیره با حضور زنان بهبود می‌یابد (سیرینیدی، گول و تسوی^۵، ۲۰۱۱). این مسئله استقلال هیئت‌مدیره را افزایش می‌دهد که این امر به نوبه خود، تأثیر مثبتی بر ارزش شرکت دارد (کارتر، سیمکینز، سیمپسون^۶، ۲۰۰۳).

افزون بر این، زنان توانایی اتخاذ تصمیمات باکیفیت‌تری دارند و احتمال به چالش کشیدن فرآیندهای تصمیم‌گیری رایج توسط آن‌ها نیز بیشتر است. همچنین، احتمال شرکت زنان در تصمیم‌گیری‌های مشارکتی نیز بیشتر است (چن و همکاران، ۲۰۱۶). به علاوه، مطالعات متعددی نشان داده‌اند که زنان در مقایسه با مردان کمتر ریسک می‌کنند (تیروادی و هوآنگ، ۲۰۱۱) و تصمیمات محافظه‌کارانه‌تری می‌گیرند (فرانسیس، حسن، پارک و وی‌یو^۷، ۲۰۱۵). همچنین، اعتقاد بر این است که زنان مدیران عامل بهتری هستند، زیرا احتمال مدنظر قرار دادن منافع ذی‌نفعان مختلف توسط آنان بسیار بیشتر است (بارت و مک کوئین^۸، ۲۰۱۳). علاوه بر این، ادبیات پیشین حاکی از آن است که تنوع جنسیتی هیئت‌مدیره با افزایش کیفیت اقلام تعهدی (سیرینیدی و همکاران، ۲۰۱۱)، دقت پیش‌بینی سود تحلیل‌گر (گول و همکاران، ۲۰۱۳)، کاهش هزینه بدهی (یسمان و همکاران، ۲۰۱۹) و کاهش تجدید ارائه‌های صورت‌های مالی (آبوت، پارکر و پرسلی^۹، ۲۰۱۲؛ وحید، ۲۰۱۸) در ارتباط است.

1. Gender Theory
2. Waring
3. Konrad, Kramer & Erkut
4. Hafsi & Turgut
5. Srinidhi, Gul & Tsui
6. Carter, Simkins, & Simpson
7. Francis, Hasan, Park & Wu
8. Bart & McQueen
9. Abbott, Parker & Presley

بسط فرضیه پژوهش

با توجه به ویژگی‌هایی که زنان می‌توانند به اتاق هیئت‌مدیره بیاورند و سهم مشارکت آن‌ها در حاکمیت شرکتی، تعجب آور نیست که آن‌ها در زیرگروه‌های بسیار مهمی مانند کمیته حسابرسی نقش تأثیرگذاری داشته باشند. علاوه بر این، تا زمانی که کنترل‌های داخلی ضعیف به مدیران ارشد امکان شرکت در فعالیت‌های فرصت طلبانه را بدهند (اپس و گاتری^۱، ۲۰۱۰)، باید انتظار داشت که کمیته‌های حسابرسی دارای تنوع جنسیتی تمایل کمتری به تحمل کنترل‌های داخلی ضعیف، برای نگرانی از بابت کیفیت گزارشات مالی داشته باشند. اگر کنترل‌های داخلی ضعیف را یک مسئله سخت و مشکل آفرین بدانیم، کمیته‌های دارای اعضای زن بیشتر از سایرین مایل به بحث و بررسی تبعات احتمالی و اصلاحات لازم برای کنترل‌های داخلی ضعیف هستند و این امر می‌تواند موجب کاهش ضعف در کنترل‌های داخلی یک شرکت شود.

تیروآودی (۲۰۱۲) نشان داد که کمیته‌های حسابرسی دارای تنوع جنسیتی پشتکار خود را با برگزاری جلسات بیشتر نشان می‌دهند. ویژگی‌های مرتبط با بانوان مانند ذات پرسش‌گر، مهارت‌های ارتباطی، تعهد به وظیفه و تصمیم‌گیری‌های منصفانه و اخلاق مدارانه برای داشتن یک حاکمیت شرکتی اثرگذار ضروری بوده و احتمالاً می‌تواند اثربخشی کمیته حسابرسی را در اجرای سیاست‌ها و حاکمیت هیئت‌مدیره افزایش دهد (آلدامن، ۲۰۱۸). با این حال، علیرغم نقش مهم این کمیته و نیاز به افزایش تنوع در ترکیب کمیته حسابرسی، تحقیقات انجام شده در این زمینه نسبتاً محدود هستند. کاظمی علوم، ایمانی برندقی و عبدی (۱۳۹۸) و تیروآودی و هوآنگ (۲۰۱۱) نشان دادند که اعضای زن در کمیته حسابرسی منجر به بهبود اداره کمیته حسابرسی از لحاظ عملکرد خارجی می‌شود و کیفیت سود را افزایش می‌دهد. آلدامن و همکاران (۲۰۱۸) به این نتیجه رسیدند که اعضای کمیته حسابرسی زن با افزایش حق‌الزحمه حسابرسی در ارتباطند. آن‌ها استدلال کردند که زنان با توجه به وجدان، جدیت و مسئولیت‌پذیری بالاتر خواهان حسابرسی‌های باکیفیت‌تری هستند. کیفیت بالای حسابرسی با افزایش اثربخشی کنترل‌های داخلی در ارتباط است (لوپز و همکاران، ۲۰۱۳). علاوه بر این، مطالعات پیشین نشان دادند که بین تنوع جنسیتی هیئت‌مدیره و ضعف در کنترل‌های داخلی رابطه منفی برقرار است (چن و همکاران، ۲۰۱۶؛ ایمانی برندقی و همکاران، ۱۳۹۷). به‌طور خاص، پارکر و همکاران (۲۰۱۷) دریافتند که اعضای زن کمیته حسابرسی با دید انتقادی بیشتری به بررسی کنترل‌های داخلی و مشکلات موجود در کنترل‌های داخلی می‌پردازند. آن‌ها استدلال می‌کنند که زنان با توجه به ویژگی ریسک‌پذیری که دارند خواهان وجود سیستم‌های کنترل داخلی اثربخش هستند. بنابراین، با توجه به ادبیات و پیشینه مطرح شده، فرضیه پژوهش به شرح زیر بیان می‌گردد:

فرضیه پژوهش: بین حضور اعضای زن در کمیته حسابرسی و ضعف در کنترل‌های داخلی رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

۳. روش‌شناسی پژوهش گردآوری داده‌ها و انتخاب نمونه

نمونه آماری پژوهش شامل تمامی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۶ می‌باشد. اطلاعات مورد نیاز از گزارش‌های سالانه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران (موجود در سایت کدال) و پایگاه داده رهاورد نوین استخراج شدند. نمونه اولیه پژوهش شامل ۲۰۷۰ مشاهده سال-شرکت می‌باشد. نمونه نهایی با حذف شرکت‌های مالی و صنایع خدماتی به دلیل ماهیت متفاوت عملیات آنها (حصارزاده و بذرافشان، ۲۰۱۸) و همچنین مشاهدات با اطلاعات ناکافی برای محاسبه متغیرها، به ۶۶۲ مشاهده سال شرکت کاهش پیدا کرد. جدول ۱، نحوه انتخاب نمونه و طبقه‌بندی بر اساس صنایع را نشان می‌دهد. شایان ذکر است، در این پژوهش به جای حذف داده‌های پرت، به ویرایش آن‌ها و جایگزین کردن مقادیر صدک‌های ۱ و ۹۹ در نرم افزار Stata ۱۴ پرداخته شده است.

جدول ۱، نحوه انتخاب نمونه و طبقه‌بندی صنایع

بخش الف: انتخاب نمونه			
مشاهدات			
۲۰۷۰	مشاهدات اولیه (۳۴۵ شرکت اصلی بورس در سال ۱۳۹۶، ضرب در ۶ سال)		
۸۲۸	حذف: شرکت‌های مالی و صنایع خدماتی (۱۳۸ شرکت (ببینید؛ حصارزاده و بذرافشان، ۲۰۱۸)، ضرب در ۶ سال]		
۵۸۰	حذف: مشاهدات با اطلاعات ناکافی (برای مثال، عدم تشکیل کمیته حسابرسی یا افشای اطلاعات آن)		
۶۶۲	نمونه نهایی		
بخش ب: طبقه‌بندی صنایع			
نام صنعت	مشاهده	مشاهده (حداقل یک ضعف در کنترل‌های داخلی)	مشاهده (حداقل یک زن در کمیته حسابرسی)
خودرو و ساخت قطعات	۱۱۳	۶۹	۱۴
مواد و محصولات دارویی	۹۴	۳۶	۱۳
محصولات فلزی	۲۳	۱۷	۶
ماشین آلات و تجهیزات	۳۰	۱۸	۲
کانی غیرفلزی	۳۱	۱۵	۶
کانی فلزی	۲۲	۱۵	۰
کاشی و سرامیک	۲۰	۱۳	۰
سیمان	۹۴	۴۰	۰
فلزات اساسی	۶۹	۳۱	۱۴
محصولات غذایی و آشامیدنی	۶۱	۳۵	۸
قند و شکر	۱۹	۱۳	۰
مواد و محصولات شیمیایی	۴۶	۱۹	۹

سایر	۴۰	۲۱	۵
جمع مشاهده	۶۶۲	۳۴۲	۷۷
میانگین	۱	۰/۵۱۶	۰/۱۱۶

مدل و متغیرهای پژوهش

برای آزمون فرضیه پژوهش از مدل رگرسیون لجستیک زیر استفاده می‌شود:

$$ICW_{it} = \beta_0 + \beta_1 ACGD_{it} + \beta_2 ACIND_{it} + \beta_3 ACEXP_{it} + \beta_4 ACSIZE_{it} + \beta_5 SEGMENTS_{it} + \beta_6 FOREIGN_{it} + \beta_7 SG_{it} + \beta_8 INVT_{it} + \beta_9 SIZE_{it} + \beta_{10} AGE_{it} + \beta_{11} LOSS_{it} + \beta_{12} LAGLOSS_{it} + \beta_{13} ZSCORE_{it} + \beta_{14} LIGATION_{it} + \beta_{15} AUD_{it}CH_{it} + \beta_{16} AUD_{it}TIPE_{it} + \beta_{17} BDSIZE_{it} + \beta_{18} BDIND_{it} + \beta_{19} INSTOWN_{it} + \beta_{21} CONOWN_{it} + \sum YEAR + \sum IND + \varepsilon_{it}$$

متغیر وابسته

ضعف در کنترلهای داخلی (ICW_{it}): مقدار یک را می‌گیرد، اگر شرکت دارای حداقل یک ضعف در کنترلهای داخلی باشد، در غیر این صورت مقدار آن صفر خواهد بود (جی و همکاران، ۲۰۱۸؛ ساعدی و دستگیر، ۱۳۹۶). علاوه بر این، مشابه با پژوهش حاجیها و حسین‌نژاد (۱۳۹۴) از تعداد ضعف‌های کنترلهای داخلی ($ICWN_{it}$) نیز به عنوان پراکسی دیگر ضعف در کنترلهای داخلی شرکت استفاده می‌شود.

متغیر وابسته

تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی ($ACGD_{it}$): مقدار یک را می‌گیرد، اگر حداقل یک زن در کمیته حسابرسی شرکت باشد، در غیر این صورت مقدار آن صفر خواهد بود (حاجیها و همکاران، ۱۳۹۶؛ پارکر و همکاران، ۲۰۱۷). لازم به ذکر است، در بخش تجزیه و تحلیل تکمیلی مشابه با ایتونسن و همکاران (۲۰۱۰) و یسمان و همکاران (۲۰۱۹) از معیارهای جایگزین تنوع جنسیتی استفاده شده است.

متغیرهای کنترلی

مطالعات پیشین نشان دادند که ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر ضعف در کنترلهای داخلی اثرگذار است (ژانگ و همکاران، ۲۰۰۷؛ هویتاش و همکاران، ۲۰۰۹). ویژگی‌های کمیته حسابرسی کنترل شده در این پژوهش شامل استقلال ($ACIND_{it}$)، تخصص مالی ($ACEXP_{it}$) و اندازه کمیته حسابرسی ($ACSIZE_{it}$) می‌شود. افزون بر این، پیچیدگی عملیات شرکت می‌تواند بر ضعف در کنترلهای داخلی اثرگذار باشد. از این رو، برای کنترل اثر پیچیدگی از متغیرهای وجود بخش تجاری ($SEGMENTS_{it}$) و فروش خارجی ($FOREIGN_{it}$) استفاده می‌شود (هویتاش و همکاران، ۲۰۰۹؛ چن و همکاران، ۲۰۱۸). به علاوه، برخی ویژگی‌های خاص شرکت بر ضعف در کنترلهای داخلی اثرگذار است. بنابراین، سازگار با تحقیقات پیشین (اشباف و همکاران، ۲۰۰۷؛

چن و همکاران، ۲۰۱۷)، ویژگی‌های شرکت شامل؛ رشد فروش (SG_{it})، نسبت موجودی کالا ($INVT_{it}$)، اندازه ($SIZE_{it}$) و سن (AGE_{it}) کنترل می‌شود. همچنین، دیگر متغیرهای اثرگذار بر ضعف در کنترل‌های داخلی، شامل؛ زیان ($LOSS_{it}$)، زیان سال قبل ($LAGLOSS_{it}$) و شاخص سلامت مالی ($ZSCORE_{it}$) کنترل می‌شود (اشباف و همکاران، ۲۰۰۷؛ چن و همکاران، ۲۰۱۷). علاوه بر این، در راستای تحقیقات قبلی (چن و همکاران، ۲۰۱۶، ۲۰۱۷) صنایع با ریسک دادخواهی بالا ($LITIGATION_{it}$) کنترل می‌شود.

چن و همکاران (۲۰۱۴) نشان دادند که تغییر حسابرِس احتمال وجود ضعف در کنترل‌های داخلی را افزایش می‌دهد. همچنین، نوع حسابرِس بر افشای ضعف در کنترل‌های داخلی اثرگذار است. بنابراین، متغیرهای تغییر حسابرِس ($AUDITCH_{it}$) و نوع حسابرِس ($AUDITTYPE_{it}$) در مدل پژوهش گنجانده شده است. علاوه بر این، ویژگی‌های حاکمیت شرکتی بر وجود ضعف در کنترل‌های داخلی اثرگذار است. در این پژوهش ویژگی‌های حاکمیت شرکتی شامل اندازه هیئت‌مدیره ($BDSIZE_{it}$) و استقلال هیئت‌مدیره ($BDIND_{it}$) کنترل می‌شود (جانستون، لی و رپلی، ۲۰۱۱؛ چن و همکاران، ۲۰۱۷). افزون بر این، تحقیقات پیشین نشان دادند که سهامداران نهادی و سهامداران عمده می‌توانند بر استقرار کنترل‌های داخلی اثربخش مؤثر باشند (دموس و نچل، ۲۰۰۸، جی و همکاران، ۲۰۱۵). از این رو، متغیرهای مالکیت نهادی ($INSTOWN_{it}$) و تمرکز مالکیت ($CONOWN_{it}$) در مدل پژوهش کنترل شد. برای کنترل اثرات سال‌ها و صنایع نیز از متغیرهای موهومی ($YEARn-1\Sigma$) و ($INDn-1\Sigma$) در مدل پژوهش استفاده شده است. تعاریف متغیرهای پژوهش در جدول شماره ۲، ارائه شده است.

جدول ۲، تعاریف متغیرهای پژوهش

نام متغیر	نماد متغیر	نحوه محاسبه
متغیر وابسته		
ضعف در کنترل‌های داخلی	ICW	برابر است با یک اگر شرکت حداقل یک ضعف در سیستم کنترل‌های داخلی داشته باشد، در غیر اینصورت مقدار آن صفر خواهد بود
	ICWN	برابر است با تعداد ضعف در سیستم کنترل‌های داخلی
متغیر مستقل		
تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی	ACGD	برابر است با یک اگر حداقل یک زن در کمیته حسابرسی حضور داشته باشد، در غیر این صورت مقدار آن صفر خواهد بود
متغیرهای کنترلی		
استقلال کمیته حسابرسی	ACIND	درصد اعضای مستقل در کمیته حسابرسی
تخصص مالی کمیته حسابرسی	ACEXPT	درصد اعضای دارای تخصص مالی در کمیته حسابرسی
اندازه کمیته حسابرسی	ACSIZE	تعداد اعضای حاضر در کمیته حسابرسی

1. Johnstone, Li & Rupley

2. Deumes & Knechel

وجود بخش تجاری	SEGMENTS	برابر است با یک اگر شرکت دارای بخش‌های تجاری (فرعی) باشد، در غیر این صورت مقدار آن صفر خواهد بود.
فروش خارجی	FOREIGN	برابر است با یک اگر شرکت فروش خارجی (صادراتی) داشته باشد، در غیر این صورت مقدار آن صفر خواهد بود
رشد فروش	SG	درصد تغییر فروش نسبت به سال قبل
نسبت موجودی کالا	INVT	جمع موجودی کالا تقسیم بر مجموع دارایی‌های شرکت
اندازه شرکت	SIZE	لگاریتم طبیعی مجموع دارایی‌های شرکت
سن شرکت	AGE	لگاریتم طبیعی تعداد سال‌هایی که از تأسیس شرکت می‌گذرد
زیان	LOSS	برابر است با یک اگر شرکت در سال جاری زیان داشته باشد، در غیر این صورت مقدار آن صفر خواهد بود
زیان سال قبل	LAGLOSS	برابر است با یک اگر شرکت در سال قبل زیان داشته باشد، در غیر این صورت مقدار آن صفر خواهد بود
سلامت مالی	ZSCORE	برای محاسبه سلامت مالی از مدل درماندگی آلتمن تعدیل شده استفاده می‌شود. هر چه مقدار این شاخص بیشتر باشد، شرکت از سلامت مالی بالاتری برخوردار است
ریسک دادخواهی	LITIGATION	برابر است با یک اگر شرکت در صنایع با ریسک بالا باشد، در غیر این صورت مقدار آن صفر خواهد بود. مشابه با پژوهش قدیم پور و همکاران (۱۳۹۵) مقدار این متغیر برای صنایع فلزات اساسی، خودرو و ساخت قطعات، ابزار پزشکی، اپتیک و اندازه‌گیری، خدمات فنی و مهندسی، رایانه و فعالیت‌های وابسته به آن، ساخت دستگاه‌ها و وسایل ارتباطی، مخابرات، صنایع نفت، گاز و حفاری و فرآورده‌های نفتی برابر یک و برای دیگر صنایع صفر می‌باشد.
تغییر حسابرسی	AUDITCH	برابر است با یک اگر حسابرسی شرکت در سال جاری تغییر کرده باشد، در غیر این صورت مقدار آن صفر خواهد بود.
نوع حسابرسی	AUDITTYPE	برابر است با یک اگر حسابرسی شرکت از نوع دولتی (سازمان حسابرسی) باشد، در غیر این صورت مقدار آن صفر خواهد بود.
اندازه هیئت‌مدیره	BDSIZE	تعداد اعضای حاضر در هیئت‌مدیره
استقلال هیئت‌مدیره	BDIND	درصد اعضای غیرموظف در هیئت‌مدیره
مالکیت نهادی	INSTOWN	درصد سهام متعلق به سرمایه‌گذاران نهادی
تمرکز مالکیت	CONOWN	درصد سهام متعلق به سهامداران عمده (بیش از ۵ درصد)
متغیرهای به کار رفته در تجزیه و تحلیل تکمیلی		
درصد اعضای زن در کمیته حسابرسی		برابر است با تعداد اعضای زن حاضر در کمیته حسابرسی تقسیم بر تعداد اعضای کمیته حسابرسی
Blau index		P_i برابر با درصد هر دسته (زن و مرد)، n برابر است با تعداد دسته‌ها (که در این پژوهش ۲ دسته زن و مرد وجود دارد). $n \sum_{i=1}^n P_i^2 - 1$
Shannon index		P_i برابر با درصد هر دسته (زن و مرد)، n برابر است با تعداد دسته‌ها (که در این پژوهش ۲ دسته زن و مرد وجود دارد). $- \sum_{i=1}^n P_i \ln P_i$

۴. یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی

جدول ۳، آمار توصیفی و مقایسه میانگین متغیرهای پژوهش

متغیر	مشاهدات با حداقل یک ضعف در کنترل‌های داخلی (۳۴۲ مشاهده) (۰/۵۱۶)		مشاهدات بدون ضعف در کنترل‌های داخلی (۳۲۰) مشاهده (۰/۴۸۴)		مقدار احتمال
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	
تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی	۰/۰۷۶	۰/۲۶۵	۰/۱۵۹	۰/۳۶۶	***۰/۰۰۰
استقلال کمیته حسابرسی	۰/۷۱۷	۰/۱۸۳	۰/۶۹۶	۰/۲۰۷	۰/۱۵۸
تخصص مالی کمیته حسابرسی	۰/۸۵۰	۰/۱۸۰	۰/۸۴۱	۰/۲۰۱	۰/۵۱۶
اندازه کمیته حسابرسی	۳/۰۵۲	۳/۰۰۱	۳/۰۸۴	۰/۳۹۸	۰/۲۴۶
وجود بخش تجاری	۰/۴۵۳	۰/۴۹۸	۰/۳۱۲	۰/۴۶۴	***۰/۰۰۰
فروش خارجی	۰/۶۷۵	۰/۴۶۸	۰/۷۵۰	۰/۴۳۳	**۰/۰۳۴
رشد فروش	۰/۱۷۳	۰/۴۳۵	۰/۱۵۹	۰/۳۵۲	۰/۶۳۶
نسبت موجودی کالا	۰/۲۱۴	۰/۱۲۸	۰/۲۵۰	۰/۱۲۰	***۰/۰۰۰
اندازه شرکت	۱۴/۵۰۵	۱/۴۱۹	۱۴/۲۲۷	۱/۲۱۴	**۰/۰۰۷
لگاریتم طبیعی سن شرکت	۳/۶۳۳	۰/۳۷۶	۳/۶۰۰	۰/۳۶۸	۰/۲۵۳
زبان	۰/۱۵۴	۰/۳۶۲	۰/۰۵۹	۰/۲۳۶	***۰/۰۰۰
زبان سال قبل	۰/۱۴۰	۰/۳۴۷	۰/۰۶۲	۰/۲۴۲	***۰/۰۰۱
سلامت مالی	۱/۷۸۲	۱/۵۱۰	۲/۱۰۶	۱/۱۲۶	***۰/۰۰۱
ریسک دادخواهی	۰/۳۳۰	۰/۴۷۱	۰/۲۶۵	۰/۴۴۲	۰/۰۶۹
تغییر حسابرس	۰/۲۳۶	۰/۴۲۵	۰/۲۵۰	۰/۴۳۳	۰/۶۹۳
نوع حسابرس	۰/۲۸۹	۰/۴۵۴	۰/۱۷۱	۰/۳۷۷	***۰/۰۰۰
اندازه هیئت‌مدیره	۵/۱۳۱	۰/۴۳۶	۵/۰۷۵	۰/۳۱۷	۰/۰۵۸
استقلال هیئت‌مدیره	۰/۶۳۲	۰/۱۸۸	۰/۶۷۷	۰/۱۴۳	***۰/۰۰۰
مالکیت نهادی	۰/۳۳۹	۰/۲۸۹	۰/۴۰۰	۰/۳۲۶	**۰/۰۱۱
تمرکز مالکیت	۰/۷۳۸	۰/۱۸۳	۰/۷۸۶	۰/۱۴۱	***۰/۰۰۰

***سطح خطای ۱ درصد، ** سطح خطای ۵ درصد، * سطح خطای ۱۰ درصد

یافته‌های توصیفی پژوهش نشان می‌دهد که میانگین ضعف در کنترل‌های داخلی ۰/۵۱۶ می‌باشد (جدول ۱ را مشاهده کنید). این نتیجه با پژوهش‌های داخلی همچون حاجیها و همکاران (۱۳۹۶) (۰/۴۳۸) تفاوت اندکی دارد. علاوه براین، این نتیجه تفاوت چندانی با تحقیق جی و

همکاران (۲۰۱۷) در چین (۰/۵۵۵) ندارد. از سوی دیگر، این نتیجه اختلاف قابل ملاحظه‌ای با پژوهش‌های انجام شده در آمریکا (برای مثال؛ بنتلی و همکاران، ۲۰۱۸) دارد، و نشان می‌دهد که شرکت‌های ایرانی دارای ضعف با اهمیت بیشتری در سیستم کنترل‌های داخلی خود نسبت به کشورهای توسعه یافته مانند آمریکا هستند. به‌علاوه، یافته‌ها نشان داد که میانگین تعداد ضعف در کنترل‌های داخلی ۱/۹۷۲ و بیشترین و کمترین آن به ترتیب ۹ و ۰ می‌باشد. افزون بر این، یافته‌ها نشان می‌دهد که تقریباً ۱۲ درصد از شرکت‌های موجود دارای حداقل یک زن در کمیته حسابرسی بوده‌اند (جدول ۱ را مشاهده کنید). این یافته اختلاف چندانی با پژوهش ایمانی برندقی و همکاران (۱۳۹۶) (۱۱ درصد) در ایران و آلدامن و همکاران (۲۰۱۸) در استرالیا (۱۵ درصد) ندارد. همچنین، درصد اعضای زن در کمیته حسابرسی (تعداد زن تقسیم بر تعداد کل اعضا) ۰/۳۸ می‌باشد.

در جدول ۳، نتایج آزمون مقایسه میانگین متغیرهای پژوهش در دو گروه شرکت‌های با ضعف در کنترل‌های داخلی و شرکت‌های بدون ضعف در کنترل‌های داخلی ارائه شده است. همانطور که قابل مشاهده است میانگین تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی در شرکت‌های با ضعف در کنترل‌های داخلی در مقایسه با شرکت‌های بدون ضعف در کنترل‌های داخلی به طور قابل توجهی کمتر است. از این رو، می‌توان ادعا نمود که ضعف در کنترل‌های داخلی در شرکت‌هایی که از اعضای زن در کمیته حسابرسی بهره می‌گیرند، کمتر است. در عین حال، با توجه به نتایج آزمون مقایسه میانگین نمی‌توان نسبت پذیرش یا رد فرضیه پژوهش تصمیم‌گیری کرد. در رابطه با متغیرهای کنترلی، یافته‌ها حاکی از آن است که میانگین وجود بخش تجاری، اندازه شرکت، زبان، زیان سال قبل، ریسک دادخواهی، انتخاب سازمان حسابرسی (نوع حسابرس) و اندازه هیئت‌مدیره در شرکت‌های با ضعف در کنترل‌های داخلی در مقایسه با سایر شرکت‌ها به‌طور قابل توجهی بالاتر است. در مقابل، نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که میانگین فروش خارجی، نسبت موجودی کالا، سلامت مالی، استقلال هیئت‌مدیره، مالکیت نهادی و تمرکز مالکیت در شرکت‌های با ضعف در کنترل‌های داخلی نسبت به سایر شرکت‌ها کمتر است.

نتایج آزمون فرضیه پژوهش

جدول ۴، نتایج حاصل از برازش مدل مربوط به فرضیه پژوهش را نشان می‌دهد. متغیر تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی در معیار (ICW) دارای ضریب منفی (۰/۹۸۷-) و آماره (۳/۰۹-) و در معیار (ICWN) دارای ضریب منفی (۰/۴۷۴-) و آماره (۱/۶۵-) است. بنابراین، می‌توان گفت که بین تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی و ضعف در کنترل‌های داخلی رابطه منفی و معناداری وجود دارد و فرضیه پژوهش مورد تأیید قرار می‌گیرد. به بیان دیگر، حضور زنان در کمیته حسابرسی با کاهش ضعف در کنترل‌های داخلی همراه است. با این حال، ارتباط منفی و معناداری بین دیگر متغیرهای کمیته حسابرسی و ضعف در کنترل‌های داخلی دیده نمی‌شود که این اهمیت حضور زنان در ترکیب کمیته حسابرسی را بیشتر نمایان می‌سازد. در ارتباط با

دیگر متغیرهای کنترلی، یافته‌ها نشان می‌دهد که بین وجود بخش تجاری، نسبت موجودی کالا، استقلال هیئت‌مدیره و تمرکز مالکیت با ضعف در کنترل‌های داخلی رابطه منفی و معناداری وجود دارد. در مقابل، بین اندازه شرکت، زیان، زیان سال قبل، ریسک دادخواهی و نوع حسابرس با ضعف در کنترل‌های داخلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. اما بین دیگر متغیرها با ضعف در کنترل‌های داخلی رابطه معناداری مشاهده نمی‌گردد.

جدول ۴، نتایج آزمون فرضیه پژوهش

ICWN		ICW		رگرسیون لجستیک
ضریب	آماره Z	ضریب	آماره Z	متغیر
-۰/۴۷۴	۱/۶۵*	-۰/۹۸۷	۳/۰۹***	تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی
۰/۷۱۱	۱/۴۸	۰/۸۶۶	۱/۶۳	استقلال کمیته حسابرسی
۰/۸۳۴	۱/۸۹*	۰/۷۵۹	۰/۱۵۴	تخصص مالی کمیته حسابرسی
-۰/۲۲۹	-۰/۹۱	-۰/۲۸۶	-۰/۹۳	اندازه کمیته حسابرسی
-۰/۱۵۲	-۰/۷۸	-۰/۴۲۰	-۰/۷۳*	وجود بخش تجاری
-۰/۲۹۲	-۱/۳۳	-۰/۲۴۱	-۰/۹۷	فروش خارجی
-۰/۱۶۹	-۰/۷۷	-۰/۱۱۰	-۰/۴۳	رشد فروش
-۳/۰۸۰	۳/۹۶***	-۳/۵۷۳	۳/۹۵***	نسبت موجودی کالا
۰/۲۶۱	۳/۴۱***	۰/۱۷۷	۱/۸۵*	اندازه شرکت
۰/۳۸۶	۱/۷۳*	۰/۳۹۳	۱/۴۷	لگاریتم طبیعی سن شرکت
۱/۱۹۳	۳/۸۰***	۱/۰۶۲	۲/۶۵***	زیان
۰/۶۰۱	۱/۹۲*	۰/۵۹۲	۱/۵۰	زیان سال قبل
-۰/۱۰۳	-۱/۴۴	-۰/۱۰۴	-۱/۲۳	سلامت مالی
۳/۰۹۰	۴/۲۱***	۲/۹۱۲	۳/۱۶***	ریسک دادخواهی
۰/۰۱۶	۰/۰۹	۰/۰۳۳	۰/۱۵	تغییر حسابرس
۰/۵۵۰	۲/۵۹***	۰/۶۳۶	۲/۵۱**	نوع حسابرس
-۰/۰۰۳	-۰/۰۱	۰/۲۵۲	۰/۸۱	اندازه هیئت‌مدیره
-۱/۴۹۵	۲/۹۵***	-۱/۵۵۰	۲/۴۶**	استقلال هیئت‌مدیره
-۰/۰۹۱	-۰/۳۳	-۰/۳۴۸	-۱/۰۹	مالکیت نهادی
-۱/۹۲۷	۳/۷۴***	-۲/۲۱۵	۳/۴۹***	تمرکز مالکیت
---	---	-۲/۲۲۴	-۰/۸۵	مقدار ثابت
کنترل شد		کنترل شد		اثرات سال
کنترل شد		کنترل شد		اثرات صنعت
۰/۱۰۵		۰/۱۸۵		ضریب تعیین مک‌فادن

آماره LR (سطح معناداری)	۱۷۰/۵۰ (***۰/۰۰۰)	۲۳۱/۲۷ (***۰/۰۰۰)
مشاهدات	۶۶۲	۶۶۲

*** سطح خطای ۱ درصد، ** سطح خطای ۵ درصد، * سطح خطای ۱۰ درصد

تجزیه و تحلیل تکمیلی معیارهای جایگزین تنوع جنسیتی

در این قسمت اعتبار نتایج با معیارهای جایگزین تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی مورد بررسی قرار می گیرد. مشابه با پژوهش های پیشین (برای مثال، یسمان و همکاران، ۲۰۱۹، ایتونس و همکاران، ۲۰۱۰) از ۳ معیار متفاوت برای اندازه گیری تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی استفاده می شود. این معیارها شامل درصد اعضای زن در کمیته حسابرسی، شاخص بلو و شاخص شانون می باشد. تعاریف شاخص های مذکور در جدول ۲ ارائه شده است. یافته های جدول ۵ نشان می دهد که با استفاده از این شاخص ها نیز بین تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی و ضعف های کنترل داخلی در هر دو معیار رابطه منفی وجود دارد و اعتبار نتایج اصلی پژوهش مورد تأیید قرار می گیرد.

جدول ۵، نتایج آزمون معیارهای جایگزین تنوع جنسیتی

ICWN		ICW		معیار ۱
ضریب	آماره Z	ضریب	آماره Z	
-۱/۶۳	-۱/۴۱۵	-۲/۹۰۸	***-۳/۰۷	درصد اعضای زن در کمیته حسابرسی
---	---	-۱/۸۸۳	-۰/۷۲	مقدار ثابت
کنترل شد		کنترل شد		متغیرهای کنترلی
کنترل شد		کنترل شد		اثرات سال و صنعت
۰/۱۰۵		۰/۱۸۵		ضریب تعیین مکفادن
۲۳۱/۱۹ (۰/۰۰۰)		۱۷۰/۳۸ (۰/۰۰۰)		آماره LR (سطح معناداری)
۶۶۲		۶۶۲		مشاهدات
ICWN		ICW		معیار ۲
ضریب	آماره Z	ضریب	آماره Z	
-۱/۱۶	-۱/۶۸	-۲/۲۸۳	***-۳/۰۸	Blau index
---	---	-۲/۰۴۴	-۰/۷۸	مقدار ثابت
کنترل شد		کنترل شد		متغیرهای کنترلی
کنترل شد		کنترل شد		اثرات سال و صنعت
۰/۱۰۵		۰/۱۸۵		ضریب تعیین مکفادن
۲۳۱/۳۶ (۰/۰۰۰)		۱۷۰/۵۰ (۰/۰۰۰)		آماره LR (سطح معناداری)

۶۶۲		۶۶۲		مشاهدات
ICWN		ICW		معیار ۳
آماره Z	ضریب	آماره Z	ضریب	
-۱/۶۸	-۰/۷۶۸	۳/۰۹***	-۱/۵۶۷	Shannon index
---	---	-۰/۸۰	-۲/۰۸۰	مقدار ثابت
کنترل شد		کنترل شد		متغیرهای کنترلی
کنترل شد		کنترل شد		اثرات سال و صنعت
۰/۱۰۵		۰/۱۸۶		ضریب تعیین مکفادن
(۰/۰۰۰) ۲۳۱/۳۸		(۰/۰۰۰) ۱۷۰/۵۳		آماره LR (سطح معناداری)
۶۶۲		۶۶۲		مشاهدات

***سطح خطای ۱ درصد، ** سطح خطای ۵ درصد، * سطح خطای ۱۰ درصد

درون‌زایی

مطالعات اخیر در زمینه تنوع جنسیتی هیئت‌مدیره و زیرگروه‌های آن مانند کمیته حسابرسی و کمیته پاداش در رابطه با مسائل درون‌زایی ابراز نگرانی کرده‌اند (برای مثال، یسمان و همکاران، ۲۰۱۹، وحید، ۲۰۱۸؛ احمد و همکاران، ۲۰۱۷). این مطالعات استدلال می‌کنند که تنوع جنسیتی ممکن است متغیری درون‌زا باشد. بنابراین، در این پژوهش از دو روش برای کاهش نگرانی در مورد درون‌زا بودن تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی، استفاده شده است. نخست، در راستای پژوهش‌های پیشین (برای مثال، یسمان و همکاران، ۲۰۱۹، احمد و همکاران، ۲۰۱۷) از تأخیر متغیر مستقل (تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی در سال قبل) استفاده می‌شود، زیرا مدیران زن برای تأثیر بر عملکرد شرکت نیاز به زمان دارند (یسمان و همکاران، ۲۰۱۹). یافته‌های جدول ۶ نشان می‌دهد که ضریب تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی برای هر دو معیار ضعف کنترل‌های داخلی منفی و معنادار است. این نتیجه، یافته‌های اصلی پژوهش را تأیید می‌کند.

جدول ۶، نتایج آزمونهای درون زایی

ICWN		ICW		روش ۱ (تأخیر متغیر مستقل)
ضریب	آماره Z	ضریب	آماره Z	
۰/۷۳۷-	۰۰۲/۰۱	۰/۱۱۰-	۰۰۲-۰۷۶	تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی
---	---	۰/۱۰۷-	۰۳/۳۱۲-	مقدار ثابت
کنترل شد		کنترل شد		متغیرهای کنترلی
کنترل شد		کنترل شد		اثرات سال و صنعت
۰/۱۱۲		۰/۱۹۴		ضریب تعیین مکفادن
۰/۰۰۰) ۱۸۵/۴۶		۰/۰۰۰) ۱۳۹/۸۲		آماره LR (سطح معناداری)
۵۲۰		۵۲۰		مشاهدات
ICWN (2SLS)		ICW (Probit model)		روش ۲ (متغیرهای ابزاری)
ضریب	آماره Z	ضریب	آماره Z	
۰/۶۱۳-	۰۱/۶۸	۰/۷۶۳-	۰۰۲-۰۷۲	تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی
۰/۴۴-	۰۱/۶۴	۰/۴۱۵-	۰۱/۳۱	مقدار ثابت
کنترل شد		کنترل شد		متغیرهای کنترلی
کنترل شد		کنترل شد		اثرات سال و صنعت
۰/۳۲۰		---		ضریب تعیین
۰/۰۰۰) ۲۴۳/۳۰		۰/۰۰۰) ۱۱۰/۲۳		آماره Wald (سطح معناداری)
۵۲۰		۵۲۰		مشاهدات

***سطح خطای ۱ درصد، ** سطح خطای ۵ درصد، * سطح خطای ۱۰ درصد

دوم، پژوهش حاضر از روش متغیرهای ابزاری برای کاهش مسائل درون‌زایی استفاده می‌کند. سازگار با تحقیقات پیشین، از متغیرهای تأخیر تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی و میانگین تنوع جنسیتی در صنعت مربوطه برای هر سال به‌عنوان متغیرهای ابزاری استفاده می‌شود و مدل پژوهش به دلیل اینکه هر دوی متغیر مستقل و وابسته دو ارزشی هستند، با روش متغیرهای ابزاری و رویکرد پروبیت برآورد می‌شود. نتایج جدول ۶ نشان می‌دهد که در این روش نیز متغیر تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی برای هر دو معیار ضعف کنترل‌های داخلی منفی و معنادار است. این نتیجه، اعتبار نتایج اصلی پژوهش را نشان می‌دهد. به‌طور کلی می‌توان گفت که نتایج پژوهش تحت تأثیر مسائل درون‌زایی قرار نگرفته و بین حضور زنان در کمیته حسابرسی و ضعف در کنترل‌های داخلی ارتباط منفی و معناداری وجود دارد.

۵. نتیجه‌گیری و پیشنهادها

سهمداران و نهادهای قانون‌گزار در بازارهای مالی به طور فزاینده‌ای بر نقش کمیته حسابرسی

در نظارت بر کنترل‌های داخلی تأکید کرده‌اند. از سال ۱۳۹۱ شرکت‌های ایرانی ملزم به تشکیل کمیته حسابرسی شده‌اند. با این حال، تنوع جنسیتی در کمیته‌های حسابرسی الزامی نشده است. این مطالعه با طرح این ادعا که حضور زنان در ترکیب کمیته حسابرسی، اثربخشی آن را افزایش می‌دهد و می‌تواند احتمال وجود ضعف در کنترل‌های داخلی شرکت‌ها را کاهش دهد، به بررسی تجربی این موضوع پرداخت. یافته‌های پژوهش نشان داد که احتمال وجود ضعف در کنترل‌های داخلی در شرکت‌های دارای اعضای زن در کمیته حسابرسی کمتر است. این موضوع با آزمون‌های درون زایی نیز مورد تأیید قرار گرفت. این نتیجه با سازگار با ادبیات تنوع جنسیتی است که نشان می‌دهد زنان دارای نظارت بهتر، ریسک‌گریز و محافظه‌کارتر هستند و به‌طور خاص ممکن است سیستم کنترل‌های داخلی را منتقدانه و دقیق‌تر ارزیابی کنند (پارکر و همکاران، ۲۰۱۷). به‌علاوه، این نتیجه موافق با پژوهش‌های پیشین (پارکر و همکاران، ۲۰۱۷) و پژوهش‌های پیرامون تنوع جنسیتی هیئت‌مدیره و ضعف در کنترل‌های داخلی است (چن و همکاران، ۲۰۱۶؛ ایمانی برندقی و همکاران، ۱۳۹۷؛ رضایی پینه‌تویی و محسنی، ۱۳۹۷).

در مجموع، یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که الزامی شدن تشکیل کمیته حسابرسی در ایران و به تبع آن حضور مدیران زن در این کمیته منجر به افزایش اثربخشی کنترل‌های داخلی می‌شود. بنابراین انتصاب مدیران زن در هیئت‌مدیره‌ها و زیرگروه‌های آن مثل کمیته حسابرسی می‌تواند اعتماد ذینفعان را در مورد استقرار مناسب کنترل‌های داخلی و افزایش عملکرد شرکت تقویت کند و به میزان قابل توجهی به افزایش کارایی حاکمیت شرکت کمک نماید. همچنین، شواهد این پژوهش می‌تواند منجر به گسترش ادبیات مرتبط با تنوع جنسیتی و کنترل‌های داخلی شود و توسط نهادهای قانون‌گذار مربوط به ترکیب کمیته حسابرسی به کار رود. به‌طور خاص، یافته‌ها می‌تواند ناظران و سیاست‌گذاران ایرانی را ترغیب به توصیه یا الزامی نمودن تنوع جنسیتی در ترکیب کمیته حسابرسی کند.

تحقیقات آتی می‌توانند تأثیر دیگر ویژگی‌های مدیران زن در هیئت‌مدیره‌ها و کمیته‌های حسابرسی (از قبیل، دوره تصدی، تحصیلات، سن و غیره) بر ضعف در کنترل‌های داخلی را مورد بررسی قرار دهند. همچنین، یک حوزه امیدبخش دیگر برای تحقیقات آینده این است که به بررسی تأثیر تنوع جنسیتی مدیرعامل (در صورت وجود) و مدیرمالی بر اثربخشی کنترل‌های داخلی بپردازند، زیرا آنها مستقیماً در فعالیتهای شرکت مشارکت دارند. مهم‌ترین محدودیت تحقیق حاضر، عدم افشای مناسب اطلاعات کمیته حسابرسی توسط شرکت‌ها می‌باشد. با توجه به این که شرکت‌ها ملزم به تشکیل کمیته حسابرسی از سال ۱۳۹۱ شده‌اند، هنوز تعداد زیادی از شرکت‌ها این قانون را رعایت نکرده و یا اطلاعات کمیته حسابرسی خود را در سایت کدال افشا نمی‌کنند. بنابراین، به ناظران بازار پیشنهاد می‌گردد تا این موضوع را پیگیری و اقدامات لازم را انجام دهند.

فهرست منابع

الف- منابع فارسی:

۱. ابراهیمی کردلر، علی، حسن‌بیگی، علی غواصی‌کناری، محمد. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر نقاط ضعف کنترل‌های داخلی بر عملکرد و ارزش شرکت. دانش حسابداری مالی، ۵ (۱۸)، ۴۵-۶۸.
۲. ایمانی برندقی، محمد، عبدی، مصطفی، کاظمی علوم، مهدی. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر تنوع جنسیتی در کمیته حسابرسی بر حق‌الزحمه حسابرسی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۲۴ (۳)، ۳۰۳-۳۲۲.
۳. ایمانی برندقی، محمد، کاظمی علوم، مهدی، عبدی، مصطفی. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر تنوع جنسیتی در هیئت مدیره بر احتمال وجود ضعف در کنترل‌های داخلی. فصلنامه حسابداری ارزشی و رفتاری، ۳ (۵)، ۲۶۳-۲۸۵.
۴. حاجی‌ها، زهره. (۱۳۹۸). راهبرد تجاری، ضعف با اهمیت کنترل‌های داخلی و تأخیر انتشار گزارش حسابرسی، پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۸ (۳)، ۱۵۴-۱۸۰.
۵. حاجی‌ها، زهره، اورادی، جواد، صالح‌آبادی، مه‌ری. (۱۳۹۶). ضعف در کنترل‌های داخلی و تأخیر گزارش حسابرسی. فصلنامه حسابداری مالی، ۹ (۳۳)، ۷۸-۹۶.
۶. حاجی‌ها، زهره، محمدحسین نژاد، سهیلا. (۱۳۹۴). عوامل تأثیرگذار بر نقاط ضعف با اهمیت کنترل داخلی. پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، ۷ (۲۶)، ۱۱۹-۱۳۷.
۷. ساعدی، رحمان، دستگیر، محسن. (۱۳۹۶). تأثیر ضعف کنترل‌های داخلی و شکاف سهامداران کنترلی بر کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. پژوهش‌های حسابداری مالی، ۹ (۴)، ۱۷-۳۸.
۸. فندرسکی، علی، صفری گرایلی، مهدی. (۱۳۹۷). اثربخشی کنترل‌های داخلی و ریسک سقوط قیمت سهام، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، ۱۰ (۳۸)، ۱۶۹-۱۸۶.
۹. کاظمی علوم، مهدی، ایمانی برندق، دکتر محمد، عبدی، مصطفی. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر تنوع جنسیتی در هیئت مدیره و کمیته حسابرسی بر کیفیت سود. دانش حسابداری، انتشار آنلاین.
۱۰. کرمی، غلامرضا، داداشی، ایمان، فیروزنیا، امیر، کلهرنیا، حمید. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر کیفیت کنترل‌های داخلی بر حداقل سازی مالیات در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در طی سالهای ۱۳۸۸-۱۳۹۴. دانش حسابرسی، ۱۸ (۷۲)، ۲۳-۵۵.
۱۱. لاری دشت بیاض، محمود، اورادی، جواد. (۱۳۹۶). بررسی رابطه بین دوره تصدی و دانش مالی مدیرعامل با حق‌الزحمه حسابرسی. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۲۴ (۱)، ۸۱-۱۰۲.
۱۲. مهربان پور، محمد رضا، محمدی، منصور و رجب بیکی، محمد علی. (۱۳۹۶). بررسی رابطه بین بیش اطمینانی مدیران و کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی، دانش حسابداری، ۸ (۴)، ۱۱۹-۱۳۹.
۱۳. نمازی، محمد، ابراهیمی میمند، مهدی. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر سازوکارهای راهبری شرکتی بر افشای ریسک. فصلنامه حسابداری مالی، ۸ (۳۰)، ۱-۳۹.

ب- منابع انگلیسی:

1. Abbott, L. J., Parker, S. & Presley, T. J. (2012). Female board presence and the likelihood of financial restatement. *Accounting Horizons*, 26 (4), 607-629.
2. Abbott, L., Parker, S. & Peters, G. (2004). Audit committee characteristics and restatements. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 23 (1), 69-87.
3. Adams, R. B. & Ferreira, D. (2009). Women in the boardroom and their impact on governance and performance. *Journal of Financial Economics*, 94 (2), 291-309.
4. Aldamen, H., Hollindale, J. & Ziegelmayer, J. L. (2018). Female audit committee members and their influence on audit fees. *Accounting and Finance*, 58 (1), 57-89.
5. Ammad, A., Monem, R., Delaney, D., & Ng, CH. (2017). Gender diversity in corporate boards and continuous disclosure: Evidence from Australia. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, 13 (2), 89-107.

6. Bart, C., & McQueen, G. (2013). Why women make better directors. *International Journal of Business Governance and Ethics*, 8 (1), 93–99.
7. Carter, D. A., Simkins, B. J. & Simpson W. G. (2003). Corporate governance, board diversity, and firm value. *Financial Review*, 38 (1), 33-53.
8. Carter, D. A., Souza, F. D., Simkins, B.J. & Simpson, W.G. (2010). The gender and ethnic diversity of US boards and board committees and firm financial performance. *Corporate Governance: An International Review*, 18 (5), 396-414.
9. Chen, SH. S., Lai, SH. M., Liu, CH. L., & McVay, S. E. (2014). Overconfident Managers and Internal Controls.
10. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2510137.
11. Chen, Y., Eshleman, J. D. & Soileau, J. S. (2016). Board Gender Diversity and Internal Control Weaknesses. *Advances in Accounting*, 33 (June), 11-19.
12. Chen, Y., Knechel, R., Marisetty, V., Truong, C., and Veeraraghavan, M. (2017). Board independence and internal control weakness: Evidence from SOX 404 Disclosures. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 36 (2), 45–62.
13. Deumes, R., & Knechel, W. R. (2008). Economic incentives for voluntary reporting on internal risk management and control systems. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 27 (1), 35–66.
14. Doyle, J., Ge, W., & McVay, S. (2007). Accruals quality and internal control over financial reporting. *The Accounting Review*, 82 (5), 1141–1170.
15. DeZoort, F. T. (1997). An investigation of audit committees' oversight responsibilities. *Abacus*, 33 (2): 208–27.
16. Epps, R. W., & Guthrie, C. P. (2010). Sarbanes–Oxley 404 material weaknesses and discretionary accruals. *Accounting Forum*, 34(2), 67–75.
17. Francis, B., Hasan, I., Park, J. C. & Wu, Q. (2015). Gender Differences in Financial Reporting Decision Making: Evidence from Accounting Conservatism. *Contemporary Accounting Research*, 32 (3), 1285-1318.
18. Gul, F. A., Hutchinson, M. & Lai, K. M. (2013). Gender-diverse boards and properties of analyst earnings forecasts", *Accounting Horizons*, Vol. 27 No. 3, pp. 511-538.
19. Gul, F. A., Srinidhi, B. & Ng, A. C. (2011). Does gender diversity improve the informativeness of stock prices. *Journal of Accounting and Economics*, 51, (3). 314-38.
20. Hafsi, T., & Turgut, G. (2013). Boardroom Diversity and Its Effect on Social Performance: Conceptualization and Empirical Evidence. *Journal of Business Ethics*, 112 (3), 463-479.
21. Hesarzadeh, R., & Bazrafshan, A. (2018). Corporate reporting readability and regulatory review risk", *Baltic Journal of Management*, 13 (4), 488-507.
22. Hoitash, U. Hoitash, R. & Bedard, J. C. (2009). Corporate governance and internal control over financial reporting: A comparison of regulatory regimes. *The Accounting Review*, 84 (3), 839-867.
23. Ittonen, K., Miettinen, J. & Vahamaa, S. (2010). Does female representation on audit committees affect audit fees. *Quarterly Journal of Finance and Accounting*, 49 (3/4), 113-139.
24. Ji, X, D., Lu, W., & Qu, W. (2017). Voluntary disclosure of internal control weakness and earnings quality: evidence from China, *The International Journal of Accounting*, 52 (1), 27–44.
25. Ji, X, D., Lu, W., & Qu, W. (2015). Determinants and economic consequences of voluntary disclosure of internal control weaknesses in China. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, 11 (1), 1–17.
26. Ji., D, X, Lu., W, & Qu., W. (2018). Internal control risk and audit fees: Evidence from China, *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, 14, 266-287.
27. Johnstone, K., Li, C, & Rupley, K. (2011). Changes in corporate governance associated with the revelation of internal control material weaknesses and their subsequent remediation. *Contemporary Accounting Research*, 28 (1), 331–383.

28. Kalbers, L., & Fogarty, T. (1993). Audit committee effectiveness: An empirical investigation of the contribution of power. *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, 12 (1), 24-49.
29. Kirsch, L. J (2002). Developing Common System Globally: The Dynamics of Control Infrastructure, *Information Systems Research*, 15, 154 -167.
30. Klein, A. (2002). Audit committee, board of director characteristics, and earnings management", *Journal of Accounting and Economics*. 33 (3), 375-400.
31. Konrad, A. M., Kramer, V. & Erkut, S. (2008). Critical mass: The impact of three or more women on corporate boards. *Organizational Dynamics*, 37 (2), 145-164.
32. Krishnan, J. (2005). Audit committee quality and internal control: An empirical analysis", *The Accounting Review*, 80 (2), 649-675.
33. Lin, J.W. & Hwang, M.I. (2010). Audit quality, corporate governance, and earnings management: a meta-analysis. *International Journal of Auditing*, 14 (1), 57-77.
34. Lopez, D. M., Rich, K. T., Smith, P. (2013). Auditor size and internal control reporting differences in nonprofit healthcare organizations. *Journal of Public Budgeting, Accounting and Financial Management*, 25 (1), 41-68.
35. Mazza, T., & Azzali, S. (2015). Effects of internal audit quality on the severity and persistence of control deficiencies. *International Journal of Auditing*, 19 (3), 148-165.
36. Moeller, R.R. (2014). *Executive's guide to COSO internal controls*, United States: Wiley.
37. Parker, R. J., Dao, M., Huang, H., & Yan, Y. (2017). Disclosing material weakness in internal controls: Does the gender of audit committee members matter?. *Asia-Pacific Journal of Accounting & Economics*, 24 (3), 407-420.
38. Rittenberg, L., & Nair, R. (1994). *Improving the Effectiveness of Audit Committees*, Institute of Management Accountants: USA.
39. Skaife, H., D. Collins, & W. Kinney. (2007). The discovery and reporting of internal control deficiencies prior to SOX-mandated audits. *Journal of Accounting and Economics*, 44 (1-2), 166-92.
40. Soltana, N., Harjinder, S. & Vander, Z. (2015). Audit committee characteristics and audit report lag'. *International Journal of Auditing*, 19 (2), 72-87.
41. Srinidhi, B., Gul. F. & Tsui, J. (2011). Female directors and earnings quality", *Contemporary Accounting Research*, 28 (5), 1610-1644.
42. Thiruvadi, S., & Huang, H. W. (2011). Audit committee gender differences and earnings management. *Gender in Management: An International Journal*, 26 (7), 483-498.
43. Usman, M, Farooq, M.U., Zhang, J., Makki, A.M.M., & Khan, M. K. (2019). Female directors and the cost of debt: Does gender diversity in the boardroom matter to lenders?. *Managerial Auditing Journal*, In Press.
44. Virtanen, A. (2012). Women on the boards of listed companies: evidence from Finland. *Journal of Management and Governance*, 16 (4), 571-593.
45. Wahid, A. S. (2018). The Effects and the Mechanisms of Board Gender Diversity: Evidence from Financial Manipulation, *Journal of Business Ethics*, In Press.
46. Waring, M. (1988). *If Women Counted: A New Feminist Economics*. Harper & Row, San Francisco, CA.
47. Zahra, S. A., & Pearce, J. A. (1989). Boards of directors and corporate Financial Performance: A Review and Interactive Model. *Journal of Management*, 15 (2), 291-334.
48. Zhang, Y., Zhou, J. & Zhou, N. (2007). Audit committee quality, auditor independence, and internal control weaknesses. *Journal of Accounting and Public Policy*, 26 (3), 300-327.